Desetletnici krajevnih skupnosti na rob

Od stanovanjskih skupnosti do krajevnih skupnosti

PRED DESETIMI LETI JE BILO 11 KRAJEVNIH SKUPNOSTI, DANES JIH JE 17 – NAD POL MILIJARDE STARIH DINARJEV IZ OBČINSKEGA PRORAČUNA ZA RAZVOJ KS IN PRAV TOLIKŠNA VREDNOST SAMOPRISPEVKA OBČANOV – V PROGRAMIRANJE RAZVOJA KS VKLJUČIMO VSE KRAJEVNE DEJAVNIKE – IZBOLJŠAJMO KRAJEVNO ADMINISTRACIJO OB PRIMERNI KADROVSKI ZASEDBI

V prejšnji (deseti) številki Naše skupnosti smo na kratko poročali o proslavi 10-letnice krajevnih skupnosti, ki smo jo svečano proslavili 15. septembra na Lipoglavu. Ni zgolj naključje, da so bili Lipoglavčani gostitelji te pomembne proslave, kajti tam je bila pred desetimi leti med prvimi v naši občini ustanovljena krajevna skupnost.

Krajevne skupnosti so nastale kot etapa v procesu razvoja neposrednega samoupravljanja in so se razvile iz stanovanjskih skupnosti, ki so bile ustanovljene leta 1956. Na podlagi ustave iz leta 1963 pa je bil naslednje leto sprejet zakon o prenehanju veljavnosti zakona o stanovanjskih skupnostih. Hkrati so bile občine zadolžene, da na svojih območjih uredijo pravni položaj in okoliše krajevnih skupnosti. Občani-volivci so na svojih zborih izoblikovali meje KS, kar je naša občinska skupščina sankcionirala in potrdila z odlokom marca leta 1965. S tem odlokom so bile ustanovljene krajevne skupnosti Moste, Zelena jama, Jarše, Kodeljevo, Zalog, Zadobrova, Zadvor, Besnica, Lipoglav, Dolsko in Vevče. Z izgradnjo novihnaselij in porastom števila prebivalstva so nastajale tudi nove krajevne skupnosti, nekatere pa so se tudi preimenovale, tako da jih imamo danes 17.

Pomemben mejnik v razvoju krajevne samouprave pomeni sarajevski kongres samoupravljavcev, ki je s svojo resolucijo o krajevni samoupravi prispeval pomemben delež k vsebini njenega dela.

Z novo ustavo je krajevna skupnost postala temeljna samoupravna skupnost, v kateri se na samoupravni način organizirajo delovni ljudje in občani, ki živijo ali delajo na nekem območju. Organiziranje občanov in samoupravljanje v KS je z novo ustavo postalo neodtujljiva pravica in dolžnost delovnih ljudi in občanov v njej. Danes lahko ugotovimo, da je bil v desetletnem obdobju in še posebej v zadnjih nekaj letih dosežen pomemben napredek glede krepitve materialne osnove krajevnih skupnosti. Sredstva za razvoj KS je občinska skupščina Moste-Polje od leta 1970 naprej zagotavljala v sorazmerju s porastom dohodkov proračuna, in sicer v enakem odstotku, kot so se povečevali dohodki proračuna. Denar so dobivale KS glede na število volivcev v njih. Za materialne in funkcionalne izdatke, za pomoč manj razvitim območjem, za družbene prostore, za kulturo in telesno kulturo, za izobraževanje, otroška igrišča, za participacijo na zbrani samoprispevek in za obvezne tekoče rezerve KS je bilo krajevnim skupnostim nakazanih iz občinskega proračuna nad 560 milijonov starih dinarjev. Za ceste in poti krajevnega pomena, za vzdrževanje pokopališč na podeželju, za nadzor nad krajevnimi vodovodi je bilo nakazanih še dodatnih nad 200 milijonov starih dinarjev, zraven pa še 100 milijonov za vzdrževanje in adaptacijo družbenih prostorov.

Ne smemo pa pozabiti na samoprispevek občanov, ki živijo v KS. V obdobju zadnjih petih let so zbrali občani nad 185 milijonov starih dinarjev samoprispevka. Vrednost opravljenega prostovoljnega dela je ocenjena na 88 milijonov starih dinarjev, v materialu pa je samoprispevek znašal 241 starih milijonov dinarjev, kar vse znese skupaj 514 milijonov starih dinarjev.

Občinska skupščina iz proračunskih sredstev že peto leto pokriva prispevek za zdravstveno varstvo kmetov štirim manj razvitim in hribovitim krajevnim skupnostim s pogojem, da kmet-zavarovanec sam poravna krajevni skupnosti 60 % odmerjenega prispevka, katerega KS uporabi po svoji presoji za reševanje najbolj perečih problemov. S takšno prakso in politiko bo občinska skupščina nadaljevala tudi v naslednjem letu.

Pomembno je omeniti tudi tesno sodelovanje s sosednjima občinama Domžale in Litijo ter z njihovimi KS, ki mejijo na naše, saj so iz rezervnih sredstev krajevnih skupnosti dobivale dotacije KS Štanga, Reka Gozd, Jevnica in Velika vas zato, da bi se zmanjšale razlike med mejnimi krajevnimi skupnostmi.

Iz občinskega proračuna je bil vsako leto izločen in vrnjen krajevnim skupnostim del zbranega prispevka za uporabo mestnega zemljišča, in sicer tisti del od stanovanjskih površin – po odbitku 30 % deleža za skupne mestne potrebe, ki je bil zbran na območju krajevne skupnosti. Spomnimo se samo, da je bila s tega naslova sofinancirana gradnja mostu in podvoza na Kajuhovi cesti.

V zadnjem času je bilo veliko storjenega tudi glede formalno-pravnega urejanja statusa družbenih prostorov krajevnih skupnosti. Občinska skupščina je s svojim sklepom pooblastila krajevne skupnosti, da le-te upravljajo bivše zadružne domove; nekatere KS pa so s prostovoljnim delom občanov in ob pomoči občinske skupščine zgradile tudi svoje prostore, kot denimo KS Šmartno, Jarše in Bizovik. Posebno delavne so bile krajevne skupnosti ob letošnjih volitvah, saj so prevzele levji delež pri evidentiranju možnih kandidatov za delegate. Enako pohvalo zaslužijo tudi gradbeni odbori v krajevnih skupnostih, ki imajo nemajhne zasluge pri gradnji objektov iz samoprispevka Ljubljančanov.

Nedvomno pa se tudi v bodoče postavljajo pred KS odgovorne in težke naloge. Treba bo izdelati realne in natančne programe razvoja krajevnih skupnosti. V to akcijo bo treba vključiti vse krajevne dejavnike. Z dobrimi programi je namreč opravljena že polovica dela.

Najti bomo morali poti in načine povezovanja krajevnih skupnosti z organizacijami združenega dela. Dogovoriti se bo treba o tem, ali je sedanja organiziranost sedemnajstih krajevnih skupnosti primerna in ali so njihove meje pravilno začrtane. Zavzemati se bomo morali za primerno kadrovsko zasedbo v svetih KS – s poklicnimi tajniki vsaj v večjih krajevnih skupnostih – in temu primerno izboljšati administracijo, hkrati pa poskrbeti tudi za boljše in sprotno informiranje občanov o perečih problemih dela in življenja v krajevni skupnosti.

IT

Delovno predsedstvo med skupščinsko razpravo

Kako bomo organizirani?

V tako imenovani drugi resoluciji o nalogah komunistov, sprejeti na VII. kongresu Zveze komunistov Slovenije, je zapisano, da mora organiziranje krajevne skupnosti izhajati iz potreb delovnih ljudi in občanov, živečih na določenem območju. Enaka zahteva je zapisana v resoluciji X. kongresa ZKJ, da je namreč treba konstituirati in organizirati krajevne skupnosti kot naravne celote. Določb o krajevni skupnosti v zvezni in republiški ustavi ter v občinskem statutu na tem mestu ne bi navajal.

Krajevne skupnosti – v naši občini jih imamo 17 – so bile dolžne poslati svoje na novo sprejete statute v evidenco občinski skupščini in občinski konferenci SZDL. Do sedaj je prispelo le devet statutov, in sicer od KS Nove Jarše, Zelena jama, Moste, Kodeljevo, Hrušica-Fužine, Polje, Šmartno, Besnica in Lipoglav. Manjka torej kar osem statutov in niti ne vemo, ali so bili sprejeti ali pa jih nenaštete krajevne skupnosti sploh nimajo. Tovariš Zvonimir Steklasa, ki je skupaj z menoj sprejel dolžnost pregledati poslane statute, je napravil poročilo, iz katerega je razvidno, da je iz določb posameznih statutov glede samoupravnih organov KS, načel za financiranje, potrošniških svetov, letnega in večletnega programiranja, sodelovanja in povezovanja ter delegacije krajevne skupnosti stanje naslednje. Organi krajevne skupnosti, imenovani tudi samoupravni organi, so: zbor delovnih ljudi in občanov kot neposredna oblika odločanja vseh delovnih ljudi in občanov; nadalje zbor delegatov krajevne skupnosti kot neposredna oblika odločanja delovnih ljudi in občanov prek izvoljenih delegatov in pa poravnalni svet. Razlika od omenjene oblike samoupravnega odločanja je zapisana v statutu KS Lipoglav, ki ima le zbor delovnih ljudi in občanov ter svet krajevne skupnosti. Vedeti je treba, da je to zelo majhna KS, ki nima na svojem območju nobene OZD, zaposleni občani pa delajo zunaj KS v mestu, KS Zelena jama ima le zbor delovnih ljudi – brez „občanov" – ter konferenco delegacij krajevne skupnosti, ki šteje 27 delegatov. KS Šmartno ima določbo, da so komisije organi KS, čeprav je povsem jasno, da gre za neposredno izvajanje nalog in uspešno delo na posameznih področjih, torej za izvršilne organe.

Nekaj razlik je tudi v določbah glede zastopanja in predstavljanja krajevne skupnosti. Statut KS Besnica določa, da KS zastopa in predstavlja predsednik zbora delegatov, medtem ko je v statutu KS Zelena jama določeno, da predstavlja in zastopa KS predsednik konference delegacij KS. Ostale krajevne skupnosti imajo določbe, da predstavlja KS predsednik zbora delegatov, zastopa pa jo predsednik sveta krajevne skupnosti. Menim, da je treba ločiti oba pojma in ne gre, da bi predsednik zbora delegatov oziroma konference delegacij zastopal in predstavljal krajevno skupnost. Svet krajevne skupnosti je kolektivni izvršilni organ, njen predsednik pa individualni izvršilni organ, ki istočasno zastopa krajevno skupnost. Kako bo v praksi zaživela zastopanost, če bo navzoč le predsednik zbora delegatov oziroma konference delegacij, predsednik sveta KS (ki ima odgovornost zaradi izvršilne funkcije zastopanja) pa ne, oziroma ne bo imel „besede"?!

Glede delegacije krajevne skupnosti je pri pregledanih statutih ugotoviti enako določbo – z izjemo KS Šmartno, ki ima dvakrat enako določbo o zboru delegatov in bi bilo možno besedilo drugega zbora (51. člen statuta) razumeti kot delegacijo. Statut KS Zelena jama ima besedilo teh določb preobširno in bi sodilo v poslovnik o delu delegacije.

Zbor delegatov oziroma konferenca delegacij kot samoupravni organ krajevne skupnosti je v vseh statutih opredeljen skoraj enako ter z določbo, da se za delegate izvolijo delovni ljudje in TOZD in drugih delovnih skupnosti na območju KS, delovni ljudje, ki prebivajo na območju krajevne skupnosti, v krajevnih družbenopolitičnih organizacijah in društvih ter delovni ljudje v temeljnih samoupravnih interesnih skupnostih, delovnih organizacijah, ki opravljajo dejavnost posebnega družbenega pomena. Statut KS Kodeljevo določa, da v zbor delegatov volijo delovni ljudje-delegati ulic 21 delegatov, kar je novota in prav posrečena oblika mestne krajevne skupnosti.

Vsi statuti imajo določbe o potrošniških svetih s skoraj enakimi nalogami in uvedbo, da se oblikujejo iz delegatov krajevne skupnosti in delegatov TOZD, ki na njenem območju opravljajo trgovske, gostinske in obrtne storitve ter storitve posebnega družbenega pomena.

Določbe o zbiranju sredstev so v vseh statutih identične in so v glavnem širše ali ožje prepisane iz ustave. Kot viri sredstev so navedeni: del dohodka TOZD in drugih delovnih skupnosti na območju KS, ki jih za uresničevanje zadovoljevanja skupnih potreb namenijo delavci v TOZD in TOZD z drugih območij, katerih delavci prebivajo na območju KS; sredstva, ki jih prispevata iz proračuna skupščina občine in mesta Ljubljana; sredstva, ki jih KS samostojno ustvari s svojimi dejavnostmi; sredstva iz dela taks, davkov in drugih davščin, ki se zberejo na območju KS; del prispevka za uporabo mestnega zemljišča; sredstva, pridobljena s posojili in še nekaj drugih oblik. Določeno pa je, da je KS pri pridobivanju sredstev prek TOZD in drugih delovnih skupnosti dolžna sklepati družbene dogovore oziroma samoupravne sporazume. Razpolaganje s sredstvi je samostojno razen sredstev, ki so pridobljena s samoprispevkom, prispevkom za mestno zemljišče oziroma po dogovoru s TOZD, ker je v teh primerih sredstva koristiti namensko in po dogovoru, z upoštevanjem razvojnega programa in večletnega programa KS.

Ugotavljamo, da imajo vsi statuti določbe o letnih in večletnih programih razvoja krajevne skupnosti. Od nas je sedaj odvisno te programe verificirati na zborih delovnih ljudi in občanov ter v TOZD, se dogovarjati in seveda pravočasno programirati sredstva, ki jih pokaže ekonomski izračun, da ne bomo zašli v programe, ki nimajo osnovnih ekonomskih kazalcev, oziroma so megalomanski.

Pri sodelovanju med krajevnimi skupnostmi imajo vsi statuti skoraj identične določbe o možnem združevanju sredstev in o programiranju skupnih potreb, pomembnih za širše območje. To pomeni, da se dogovarjamo za skupne programe tudi v okviru občine. Gre torej za resnično sodelovanje z drugimi krajevnimi skupnostmi zlasti pri oblikovanju skupnih pomembnih stališč, enotnega programa razvoja vseh KS, skrb za zbiranje sredstev po družbenem dogovoru ter enotno reševanje nekaterih vprašanj skupnega pomena za območje celotne občine. Zatorej je določba, da se krajevna skupnost lahko združi v skupnost krajevnih skupnosti življenjsko pomembna. Čim prej velja na ravni občine ustanoviti iniciativni odbor za ustanovitev skupnosti krajevnih skupnosti. Menim namreč, da takšne pristojnosti ne gre prenašati na zbor delegatov KS v občinski skupščini, saj tam krajevne skupnosti same neposredno uresničujejo svoje pravice in dolžnosti v zvezi z izvrševanjem oblasti in upravljanjem v družbenopolitičnih skupnostih. Poseganje na področje samoupravnih pravic in samoupravnega dogovarjanja znotraj krajevne skupnosti oziroma združevanja krajevnih skupnosti ni ustavno niti v domeni omenjenega zbora. Iz te pripombe in določb naših statutov je samoupravna pravica a priori določena in jo velja kot dragoceno pridobitev samoupravljanja v SFRJ posebej negovati ter razvijati.

Naj ob koncu ponovno zastavim vprašanje: „Kako je z našo organiziranostjo?" Iz predloženih in pregledanih statutov je dokazano (četudi je verjetno kot podlaga služil osnutek statuta KS Moste ter izvajanja na seminarju v organizaciji MK SZDL), da smo se nove organizacije krajevnih skupnosti lotili resno in odgovorno. Nimamo še vseh podatkov, ali se organiziramo po sprejetih statutih ali pa ostaja forma ista. Lahko pa že odgovorim, da je že bilo opaziti nekaj premikov in da zlasti nekatere KS v sodelovanju s KO SZDL na novo formirajo krajevno samoupravo. Konkretnih poročil s terena še ni, v večini primerov bo organizacija v KS opravljena v tem mesecu. Vendar je sprejem novih statutov v naštetih krajevnih skupnostih kot začetni delček novot spodbuden. Vprašujem se, kako da kar osem krajevnih skupnosti še ni predložilo statuta ter da odgovorni tovariši niso poklicani na politično odgovornost! Ker nam ni mogoče analizirati vseh statutov in organizirati konkreten razgovor o novi organiziranosti krajevne skupnosti, bo ta današnji prispevek le kot napotilo v akcijo in opomin vsem dejavnikom, da bo treba ostreje nastopiti proti nekaterim.

LEOPOLD KOS

Predkongresna razmišljanja

Med delegati za osmi kongres Zveze sindikatov Slovenije sta bila tudi naša današnja gosta tovariš France Ambrož, kovinostrugar iz Združenih papirnic Vevče, in Pavla Drnovšek, delavka iz Kolinske. Tovariš Ambrož je član IO OOS, mnogi pa ga morda bolje poznajo kot bobnarja papirniškega pihalnega orkestra in bobnarja zabavnega ansambla Amores; tovarišica Pavla pa je predsednica aktiva mladih delavcev v Kolinski, pa tudi članica IO delavskega sveta.

– V teh dneh se končujejo široko zasnovane razprave v osnovnih organizacijah sindikatov. Kako so te razprave potekale v vaši OOS?

Tovariš Ambrož: V naši OOS še vedno potekajo zelo živahne razprave soglašali pa smo, da morajo sindikati uresničiti vse naloge, ki so jih pred nas postavili X. kongres ZKJ, VII. kongres ZKS ter četrta konferenca ZSS. Razprave so potekale po obratih in kljub težavam, ki jih pred nas postavlja izmensko delo (delamo namreč v štirih izmenah), smo uspeli, da se je razprav udeležila velika večina naših delavcev.

Pavla Drnovšek: Pri nas so razprave potekale po TOZD in je vsaka TOZD zase obravnavala predkongresne dokumente ter jih potrdila. Vsak član delovne organizacije je dobil dokumente, tako da so bili z njimi seznanjeni tudi tisti, ki morda v razpravah niso sodelovali. Na konferenci pa smo na novo sprejeli tudi nekatere sklepe, ki nas zadolžujejo zlasti z organizacijske strani. Gre namreč za ustanovitev samostojnih sindikalnih organizacij po TOZD ter za izdelavo poslovnika o delu konference OOs in sindikalnih skupin.

– Kakšne so bistvene naloge in cilji kongresa in kaj pričakujejo od kongresa delavci, katerih delegat ste?

Tovariš Ambrož: Kongres se sestaja ob pravem času, ko delavski razred uveljavlja nove samoupravne odnose na vseh področjih združenega dela. Naloge in cilj so odraz snovanja in razpoloženja delavcev, ki je že dolgo zorelo. Delavci hočemo reševati družbena in gospodarska vprašanja na samoupravnih temeljih in vplivati na svoj družbeni, materialni in socialni položaj. Prepričan sem, da bo VIII. kongres sprejel take sklepe, ki bodo izražali interese delavcev, opredelili naloge in odgovornost ter dal vso podporo udeležbi v samoupravnem procesu.

Pričakujem, da bo kongres iz opredeljenih nalog in ciljev, ki zadevajo delavce v združenem delu, dal vso samoupravno moč in pobudo, oziroma vplival na ustvarjanje in delitev dohodka in na vse tokove družbene reprodukcije.

Tovarišica Pavla: Osnovna naloga kongresa je, da se sindikat s sprejemom novih statutov in programov za svoje delovanje v prihodnjem obdobju znova potrdi kot prava delavska organizacija. Glede na nov delegatski sistem samoupravljanja se mora tudi sindikat organizirati tako, da bo navzoč s svojo aktivno vlogo na vseh mestih in ravneh samoupravnega, pa tudi oblastnega odločanja. V naši organizaciji smo že v javni razpravi o osnutkih kongresnih dokumentov sprejeli sklepe o izpopolnitvi organizacije sindikata v TOZD in na ravni delovne organizacije, tako da bomo imeli sindikalnega poverjenika v sleherni delovni skupini in da bomo vso nadaljnjo zgradbo sindikalne organizacije znotraj TOZD in delovne organizacije izoblikovali po delegatskih načelih. Kot delegatka pričakujem od kongresa predvsem to, da bodo sprejeti taki obvezujoči sklepi, ki bod angažirali celotno članstvo za še aktivnejšo vlogo pri urejanju vseh življenjsko pomembnih problemov delavskega razreda. Zlasti bi se morala vsa vodstva – od IO v OOS vse do organov na ravni republike in zveze – čim neposredneje povezovati s članstvom in se zadolžiti, da se bodo v okviru sredin, kjer delajo, v resnici bojevali v skladu s sklepi članov OOS. V vodstva bi moralo priti tudi čimveč mladih delavcev, da bi se tako ne samo skoz AMD, temveč tudi skoz delo celotne organizacije sindikata delo poživilo in zrevolucioniralo.

France Ambrož: „Predkongresnih razprav se je udeležila večina naših delavcev."

– Kako pa ste sprejeli novico, da ste bili izbrani za delegata?

Tovariš Ambrož: Moram reči, da sem bil zelo prijetno presenečen. Vem, da biti delegat na kongresu ni le čast, temveč tudi velika obveznost in odgovornost. Nikoli se nisem izmikal delu in mi zato ne bo preveč težko.

Tovarišica Pavla: Tudi sama sem bila vesela za izkazano zaupanje. Dobro se zavedam odgovornosti, ki sem jo sprejela kot delegatka.

IG

Pavla Drnovšek: „Osnovna naloga kongresa je, da se sindikat potrdi kot prava delavska organizacija."

PRIZNANJE NAŠI SKUPNOSTI

Ob desetletnici krajevnih skupnosti je prejela občinsko priznanje tudi Naša skupnost

Tovariško srečanje

Delovni kolektiv Izolirke je prek svojih na novo organiziranih TOZD povabil svoje bivše kolegice in kolege na tradicionalni izlet, in to v Belo krajino. Udeležili so se ga tudi delegatka OOS delovne skupnosti Skupnih služb Darja Juvan, predsednik DS TOZD Ljubljana Niko Bambič, športna referentka OOS Skupnih služb Ljubljana Katka Stegne ter direktor Janez Hambrož.

Med vožnjo proti Novemu mestu nam je tovariš direktor izčrpno obrazložil reorganizacijo v podjetju od katere pričakujejo vsi še večje delovne uspehe celotnega kolektiva. Njegova ugotovitev, da smo tudi mi sedanji upokojenci prispevali velik delež k sedanjim boljšim rezultatom, je bila deležna splošnega odobravanja.

V Novem mestu smo si ogledali razstavo portretov Božidarja Jakca, nato pa smo se odpeljali v Vinico, kjer smo si ogledali rojstno hišo pesnika Otona Župančiča. V novi osnovni šoli so nam učenci priredili kratek in prisrčen kulturni spored z belokranjskimi plesi, deklamacijo in tamburaškim zborom. Ravnatelj šole nam je orisal napore družbenih organizacij za razvoj šole in Vinice nasploh za boljši jutri.

Med povratkom smo se ustavili v Metliki, kjer smo imeli skupno kosilo. Pred tem smo počastili spomin štirih med letom umrlih naših članov. Po kosilu smo si ogledali tudi Belokranjsko klet; tehnični inženir nam je obrazložil proces predelave grozdja in predstavil načrte njihove vinarne, ki bo v kratkem času zelo povzdignila gospodarsko rast Metlike.

Upokojenci se zahvaljujemo za lep izlet, kolektivu Izolirke pa želimo še mnogo delovnih uspehov!

UPOKOJENCI IZOLIRKE